

Rapport

Studietur til Oslo

27. – 30. juni 2013

Hvem tog initiativ og stod bag?

Det mellemkirkelige stiftsudvalg i Aalborg stift

Hvem fik fornøjelsen af at planlægge og være rejseledere?

Sognepræsterne Lisbeth Solmunde Michelsen, Helle Rosenkvist og Niels Grymer

Hvad var det, vi blev bedt om?

”Gruppen skal planlægge og gennemføre to studieture til udvalgte by- og landsogne og kirkelige instanser i og omkring hhv. Gøteborg og Oslo områderne med henblik på at indsamle erfaringer fra Sverige og Norge om de seneste års ændringer i kirke-statsrelationerne”
(mail af 5.02.2012 fra stiftsudvalgets formand, Henning Thomsen)

Og hvad gjorde vi så?

Vi samlede os om Oslo og forholdene i den norske kirke,
og vi spredte os over flere områder end forholdet mellem kirke og stat.

Den norske kirke gennemgår i disse år store forandringer:

- 1) Relationen mellem kirke og stat er ændret
- 2) En reform af gudstjenesten er sat i gang.
- 3) En ny salmebog udkommer i efteråret 2013
- 4) En reform af trosoplæringen for 0 – 18 årige er blevet gennemført.

Alle disse fire områder stiftede vi bekendtskab med.

Hvem var med?

På Dominikanersøstrenes gæstehjem, Katharinahjemmet, hvor vi boede, er der plads til 18. Vi havde derfor satset på at blive 18. Inden rejsen var der 15 tilmeldt. To måtte desværre melde fra, så vi blev i alt 13 deltagere.

Deltagerne fordelte sig således: 5 fra Margrethekirken, Aalborg, 2 fra Vodskov, 1 fra Vor Frue kirke, Aalborg, 1 fra Lindholm, 1 fra Hals, 1 fra Hasseris, 1 fra Bangsbo strand, Frederikshavn og 1 fra Det mellemkirkelige stiftsudvalg.

Vi havde regnet med, at interesserede ville stå i kø for at komme med, men måtte konstatere, at selv gode tilbud let bliver overset i strømmen af nyheder. Studieturen blev præsenteret på Det mellemkirkelige Stiftsudvalgs årsmøde i november og annonceret via stiftsmail.

Hvad kan vi lære af det?

Ved evt. lignende studieture i fremtiden må det overvejes, hvordan man mest effektivt får tilbuddet gjort kendt i en bredere kreds.

Hvordan gik det så alt sammen?

Samtlige deltagere gav under og efter studieturen udtryk for stor tilfredshed.

Vi mødte i Oslo mennesker, som er centralt placeret i arbejdet med de fire områder, vi kom for at høre om. Engageret og anskueligt fremlagde de hovedtrækkene i de forandringer, den norske kirke er midt i.

Og så fik vi lejlighed til at deltage i en gudstjeneste i en kirke, der allerede i flere år har arbejdet på at virkeliggøre intentionerne bag gudstjenstereformen.

Delrapporter:

Ændringen i forholdet mellem stat og kirke

Præsenteret af Per Kristian Aschim, rådgiver i Presteforeningen.

Per Kristian Aschim har arbejdet i Kirkerådet, Den norske kirke, med kirkeordningsspørgsmål i årene 2006-2012 som seniorrådgiver. Har arbejdet med stat og kirke, tros- og livssynspolitik (religionspolitik), kirkeordningsspørgsmål og kirkelige valg og demokrati. Arbejder nu i i Præsteforeningens uddannelsesafdeling med efter- og videreuddannelse af præster, kirkeordning, tros- og livssynspolitik m.m. Var sekretær for en arbejdsgruppe om udvikling af det kirkelige demokrati, nedsat af Kirke departementet i Norge.

21. maj 2012 vedtog Stortinget en ændret grundlov. Herefter er Norge ikke længere en konfessionel (luthersk) stat. Statens værdigrundlag forbliver dog *"vor kristne og vor humanistiske arv."* Grundloven skal sikre den demokratiske retsstat og menneskerettighederne.

Før:

Staten havde en offentlig religion, hvor kongen (ifølge grundloven af 1814) styrede præsteskabet og skulle påse, at religionens offentlige lærere fulgte de af dem foreskrevne normer.

"Kongen anordner al offentlig Kirke- og Gudstjeneste, alle Møder og Forsamlinger om Religionsager, og paaser, at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer."

Nu:

Den konfessionelle stat (med regeringens bekendelsesforpligtelse, med regeringens ansvar for at drive en evangelisk-luthersk kirke) er afskaffet. Norge er blevet en sekular/verdslig stat. Alle tros- og livssynssamfund skal understøttes på lige linje.

Dog hedder det, at den norske, evangelisk lutherske kirke forbliver Norges folkekirke og understøttes som sådan af staten.

”Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere bestemmelser om dens ordning fastsættes ved Lov. Alle Tros- og Livssynssamfund skal understøttes paa lige Linje.”

Grundlovsændringerne betyder, at kirke i højere grad end før er blevet herre i eget hus, men man er endnu langt fra at gå så langt som i Sverige. Som én har sagt: Norge har med grundlovsændringen fået «en anden type statskirkeordning end tidligere».

På det økonomiske område holder man således fast i den hidtidige ordning, som indebærer, at det er Stortinget, der årligt skal bevilge penge til kirken og ved lov fastsætte den enkelte kommunes økonomiske forpligtelse over for den lokale kirkes virksomhed. I Norge har man ingen kirkeskat,

Biskopper og provster er ikke længere kongelige embedsmænd, men statsemployer, der ansættes af Kirkerådet efter nærmere bestemte valgprocesser. Både præster, provster og biskopper samt ansatte i bispedømmerådet og centralkirkelige råd er fortsat på statens lønningsskema. Det betyder, at det i sidste instans er staten, der er præsternes arbejdsgiver. Man har altså en verdslig stat med statsansatte præster!

Kirkerådet og bispedømmerådene er fortsat statslige forvaltningsorganer.

Arbejdet med kirkeordning er langt fra ved vejs ende. Grundlovsændringen er snarere at betragte som et vigtigt punkt i en proces, som har været i gang i flere år og stadig fortsætter.

Fra den danske grundlov har man lånt formuleringen, om at *nærmere bestemmelser om dens ordning fastsættes ved Lov*. Det åbne spørgsmål er, hvor meget Stortinget vil bestemme, og hvor meget, man vil lægge over til kirken selv at finde frem til.

Målet har for den norske kirke fra begyndelsen været, at kirken som trossamfund skal

1) bestemme over sin lære og liturgi,

Også i Norge forsøger man at skelne mellem kirkens ydre og indre anliggender. Når det gælder de «indre anliggender» (sager vedrørende liturgi og lære) var myndigheden allerede før grundlovsændringen delegeret til kirken.

2) udnævne/vælge sine ledere,

3) fastsætte sine valgordninger og sin organisationsstruktur

4) have myndighed til at fastsætte, hvem der skal have myndighed til at bestemme læremæssige spørgsmål, ansættelser og arbejdsgiveransvar.

5) Mindre detaljeret statslig økonomistyring

Det, der lige nu forestår, er følgende:

1: Kirkemødet beder regering og Storting om, at der så snart som muligt etableres et *nationalt retssubjekt for den norske kirke*. (Den norske kirke er i øjeblikket ikke et retssubjekt og repræsenteres derfor i retslig forstand af staten)

2: Derefter vil arbejdsgiveransvaret for præstetjenesten kunne overdrages til kirken.

Samtidig kan de centrale og regionale kirkelige organer overføres fra at være statslige organer til at være kirkens egne.

Derefter forudsætter Kirkemødet, at der vedtages en kortfattet rammelov, hvorefter en fremtidig kirkeordning kan udarbejdes.

Frem mod Kirkemødet 2014 arbejdes der med:

- a) en rapport om erfaringerne med den nuværende kirkeordning,
 - b) en udredning om ledelse i en ændret kirkeordning (med særligt henblik på tilsynsfunktionen)
 - c) en gennemgang af nationale og regionale organers ansvar og opgaver i en ny kirkeordning.
- En plan for arbejdet med Kirkeordningen.

Et åbent spørgsmål angår forholdet mellem to linjer i kirkelivet: «embedslinjen» og «rådslinjen» - eller mellem en embedsstyret kirke og en kirke, der styres af demokratisk valgte råd.

Embedslinjen repræsenteres af biskopper, provster og præster. Emedet er bundet til bekendelsen og ordinationsløftet.

I rådet (på menigheds, stifts og landsniveau) er det derimod demokratiske spilleregler, der gælder.

Til slut stillede Per Kristian Achim spørgsmålet:

- Hvad slags **stat** skal vi have?
- Norge er efter grundlovsændringen en sekulær stat som samtidig har en aktivt støttende tros- og livssynspolitik
- Hvad slags **kirke** skal vi have?
- Efter grundlovsændringen forbliver Den norske kirke en evangelisk luthersk folkekirke. Folkekirken må samtidig se sig selv som et trossamfund blandt trossamfund.

Demokratireform

En præmis for grundlovsændringen (Per Kristian Achims formulering) var, at der skulle gennemføres en *demokratireform* i den norske kirke. (ja, endnu en reform!!) En sådan reform blev vedtaget 10. juni 2013. Den betyder, at valg til kirkelige organer skal afholdes samtidig med og på samme sted som politiske valg.

Desuden: et større antal læge medlemmer i bispedømmeråd og kirkemødet.

Og stemmeretsalder på 15 år!

af Harald Dirks og Niels Grymer

Reformen af trosoplæring i den norske kirke.

Foredrag om emnet v/ afdelingsdirektør for afdelingen for menighedsudvikling

Præst Paul Erik Wirgenes:

Kirkens forpligtigelse: Døb dem og lær dem

Tidligere var skolens kristendomsundervisning en stor del af kirkens dåbsoplæring. Men med skolens ændrede rolle i et pluralistisk samfund, hvor skolen skal være orienterende om forskellige religioner (vedtaget i 1977) blev det hjemmenes og trossamfundenes anliggende at sørge for trosoplæring.

27. maj 2003 vedtog stortinget, at alle børn har ret til åndelig udvikling. Dette indebærer bl.a. at der blev givet øgede midler til trosoplæring, planer og materialer hertil. Midler blev bevilget, også til andre tros- og livssynssamfund.

Trosoplæringsreformens indledende forsøgs- og udviklingsfase fra 2004 -2008 og erfaringer herfra dannede grundlag for "*Plan for trosoplæring*", som skal være et redskab til at udvikle en fornyet trosoplæring i Den norske kirke. Dette blev vedtaget af Kirkerådet i 2009.

Stortinget bevilligede 4,6 milliard kr ! til at udvikle og gennemføre dette omfattende arbejde med denne plan/reform.

58 % af menighederne ansøgte om at deltage i arbejdet. Ansøgningen skulle dokumentere, hvad man ville arbejde med

500 menigheder deltog.

Efter 5 år blev der afgivet rapport om erfaringerne.

Nu efter 10 års systematisk arbejde foreligger resultatet : **Plan for trosoplæring / GUD GIVER – VI DELER**

Trosoplæringen er udformet sådan at den enkelte døbte har et tilbud om 315 timers trosoplæring i løbet af atten år

De første leveår 0-5 år: 50 timer

Barndomsårene 6 -12 år: 145 timer

Ungdomsårene 13-18 år: 120 timer , heraf 60 timer knyttet til konfirmationstiden

Det er menighedsrådet, der har ansvaret for, at der udarbejdes en lokal plan. Senest tre år efter de tildelte midler til arbejdet er givet, skal den lokale plan godkendes af biskoppen. Planen skal an vise, hvordan oplæringen fra 0 -18 år skal foregå i dette sogn. Den skal inkludere alle de døbte børn og unge uanset funktionsevne. Det medfører også at der skal være materialer udarbejdet på tegnsprog, blindeskrift, samisk sprog mm

Alle døbte

Hvert år bliver ca. 40 000 døbt. Dette betyder kontakt til 80 000 forældre og 160 000 faddere !

- og i alt 800 000 døbte 0 -18 årige, som har ret til åndelig udvikling

Børneteologisk udgangspunkt er: *Størst af alt* –fokuserer på barnets plads i Guds rige og på tro, håb og kærlighed som kernen i trosoplæringen.

Formålet for trosoplæringen er at bidrage til en systematisk oplæring som

- vækker og styrker kristen tro

- giver kendskab til den treenige Gud
- bidrager til kristen livsfortolkning og "livsmestring"
- udfordrer til engagement og deltagelse i kirke og samfund

Gud giver – vi deler er sat som overskrift på **PLAN FOR TROSOPLÆRING I Den norske kirke.**
VI DELER - ER UDTRYK FOR AT HELE MENIGHEDEN ER ET LÆRENDE FÆLLESSKAB

- Vi deler tro og undren
- Vi deler kristne traditioner og værdier
- Vi deler oplevelser og fællesskab
- Vi deler håb og kærlighed

Visionen er en favnende og tydelig kirke, hvor børn og unge lever livet i tro, håb og kærlighed

Trosoplæringsreformen behøver også en kommunikationsreform.

En reform med hele befolkningen som målgruppe kræver en offensiv kommunikation

Denne reform er som at være forelsket : Du må være glad i nogen – og så må du gå ud og gøre dig lækker!

Troværdig
 Raus=-favnende
 Omsorgsfuld
 VÆRDIER Engagerende
 Nyskabende

-
- Der har været mange evalueringer af forløbet , 7 delrapporter og en hovedrapport
 Erfaringer fra trosoplæring og gudstjeneste
 Samarbejde i lokalsamfundet
 Frivillige medarbejdere
 Der har været øget kontakt med kirkens medlemmer som deltagere - modsat brugere.

80 % af sognene har indtil nu deltaget i projektet. Det har givet nyt liv og fællesskab i mange menigheder.

Ved søndagens gudstjeneste i Holmlia kirke var der to dåb – en norsk og en pakistansk familie bar hver en lille dreng til dåb. Søskende bar lys og kors ind i procession. Flere familiemedlemmer læste tekster. Bedstefar fra den pakistanske familie læste på sit modersmål. To småpiger sang fadervor. Postludiet var for orgel og trommer – ved en norsk organist og en trommeslager fra Senegal.

Her var flere elementer fra trosoplæring i brug på helt selvfølge vis.

Mere om Den norske kirkes trosoplæring på www.kirken.no , www.kyrkja.no/storstavalt
,
www.kyrkja.no/ressursbank

Skrevet af

Birgit Thomassen

Deltager i studieturen til Oslo 27.juni -1.juli 2013

Norsk salmebog 2013

v/ Vidar Kristensen, leder for salmebogsprojektgruppen.

Forrige århundrede fik vi tre nye salmebøger.

Vi har fået mange salmer fra Danmark. Salmer af Grundtvig, Brorson, Ingemann og Kingo salme. Derfor er det en glæde for os, at nogle af vores salmedigteres salmer er blevet oversat til dansk, - og at få besøg af en studiegruppe fra Aalborg Stift for at høre om vores nye norske salmebog. Arbejdet med at samle, redigere og udgive en ny norsk salmebog begyndte i 2004.

Det var en stor salmebogsprojektgruppe, 20 i alt, som skulle komme med udkast til en ny salmebog.

Denne tog udgangspunkt i et bredt spekter og arbejdede meget bredt.

Arbejds materialet var enormt, 4000 salmer, samt et stort antal digte, internationale salmer / sange, Taize, keltiske, Iowa, gospel, negro spiritual, moderne, viser, rock, pop, Evert Taube, samt dansk, svensk og norsk lyrik.

Der var ingen tydelig salmedefinition.

Arbejdet begyndte i 2004 og afsluttede i 2008.

Da forelå et forslag til salmebog i to bind med ca. 1200 salmer.

Derpå fulgte en høring om en ny salmebog, men man ønskede en mindre salmebog

En ny salmebogsprojektgruppe

En ny salmebogsprojektgruppe blev nedsat i 2010 med Vidar Kristensen som projektleder.

Salmebogen skulle være færdig 1. Søndag i Advent 2013.

Der blev udvalgt menigheder og stifter til høring og nedsat en koralgruppe – kommite, - udelukkende med organister.

Den nye salmebog blev vedtaget af Kirkemødet 2012 og tages i brug 1. Søndag i Advent 2013.

Den første arbejdsgruppe, som afsluttede sit arbejde i 2008, arbejdede lukket. Der var ingen informationer. Ingen vidste noget.

Anden arbejdsgruppe arbejdede ganske anderledes, meget åben og lagde løbende alt ud på nettet. Salmebogen blev som sagt enstemmigt vedtaget af Kirkemødet.

Salmebogsprojektgruppen fik en teologisk rettesnor for salmevalg i salmebogen. Således fik gruppen et bedre styringsværktøj.

Rettesnor for salmevalg i salmebogen var:

”Salmerne som vælges, skal ha en teologisk dimension i teksten, dvs. at teksten skal relatere sig til Faderen, Sønnen og / eller Den hellige Ånd, eller sige noget om forholdet mellem Gud og mennesker eller Gud og det øvrige skaberværk”

”Det betyder ikke at sange, som mangler denne teologiske dimension, ikke kan synges ved en gudstjeneste, hvor de sættes ind i en kontekst, men salmebogen skal ikke være en antologi for almindelige tekster”

Salmebogen indeholder

899 salmer

1079 tekster

60 tekster på samiske sprog og kvensk

Norske tekster: 61 % bokmål og 39% nynorsk

Nr. 900 – 991: Bibelske salmer og liturgiske led

Bønnebog, katekismus, liturgier og registre

Hvilke salmer kommer med i salmebogen?

- Salmeskatten fra kirkehistorien
- Salmer fra hele verden og kirkens verden
- Salmer på internationale sprog
- Salmer i nye musikalske sjangre, dvs. ikke orgelsalmer
- Salmer til hele kirkeåret og til hele kirkens arbejde

Det har været vigtigt at finde salmer, som hele verden kender, da nordmændene kommer rundt i hele verden, samtidig med at der kommer mange flygtninge til Norge.

De kritiske stemmer hævder: «Musikalsk har vi fået et højmessevirvar»

Den norske salmebog er meget anderledes end den danske salmebog.

300 salmer fra den gamle salmebog kom ikke med.

Ny Norsk Salmebog

Til efteråret 2013 kommer menighedssalmebog, lommeudgave, gavesalmebog og en koralbog i to bind. Et tredje bind kommer i 2014 / 2015.

Koralbogen indeholder alle vers til hver enkelt salme.

”Koralbogen er organistens salmebog”

Der udkommer også en koralbog med orgelsats og becifring.

En storskriftudgave og en digitalversion.

Efter Utøya ulykken 22 07 2011 kom der et massivt ønske fra det norske folk, at få ”Kingsatt af fiender” Nordahl Grieg 1936, med i salmebogen. Sangen blev ikke godkendt, da den ikke opfyldte kravet om, at der skal være en teologisk dimension i teksten, en retningslinie, som salmebogsprojektgruppen havde fået som styringsværktøj.

Men den nye gudstjenesteordning, som Kirkemødet autoriserede i april 2011, sætter ingen grænser for hvilke sange kan synges ved en gudstjeneste fra andre kilder end Norsk Salmebok.

af Lisbeth Solmunde Michelsen

Gudstjenestereformen

ved Jørund Midttun, rådgiver ved afdelingen for gudstjenesteliv og kultur.

Det, der satte arbejdet med gudstjenestereformen i gang, var en udtalelse fra "Ungdommens Kirkemøde", som påpegede, at mange unge voksne følte sig fremmede over for den normale gudstjeneste i den norske kirke.

I mange lokale menigheder har man i de senere år lavet egne ændringer i gudstjenestens form. Når man gik i gang med et arbejde hen imod en reform af gudstjenesten, var det også for at skabe orden i forvirringen af vildtvoksende gudstjenesteformer.

Det nye er:

- Øget frihed for menighederne til at præge det lokale gudstjenesteliv.

Mulighederne er vide for variation inden for en fælles grundstruktur.

Man kan således vælge liturgisk musik inden for en række forskellige genrer: nyere rytmisk, jazz, populærmusik, gregoriansk, folketone-inspireret og nyere klassisk kirkemusik – foruden den musik, som har været i brug siden 1977.

- Tre tekstrækker (i stedet for som tidligere to).
- Større vægt på det sanselige og kropslige, f.eks. billeder, drama, liturgisk dans. Bevægelser, processioner, frembæring af brød og vin, bønsvandring og andet.

Samtidig lægges større vægt på stilhed i gudstjenesten – til eftertanke og bøn.

Nøgleord er:

a) Involvering: at vi fejrer gudstjeneste sammen.

Flere søges inddraget i forberedelsen og afviklingen af gudstjenesten, f.eks. ved at den lokale menighed opretter gudstjenesteudvalg, som planlægger gudstjenestelivet og sammen med kirkens ansatte forbereder den enkelte gudstjeneste. Til formålet er udgivet materiale, som giver gode råd og vejledning.

Det tilstræbes, at mennesker af alle aldre, i forskellige livssituationer og med forskellige funktionsevner deltager som medliturger, så det bliver tydeligt, at her er alle deltagere (og ikke bare modtagere).

Man opererer med begrebet "kvalificeret frivillighed". Dvs. at mennesker bidrager med de særlige kompetencer og den særlige fagkundskab og baggrund, som de kan have.

b) Flexibilitet: at gudstjenestens form kan tilpasses forskellige muligheder, ønsker og udfordringer.

c) Stedbundethed/kontekstualitet: at gudstjenesten får et lokalt præg.

Alle nøglebegreberne må opvejes af et andet hensyn.

a) Over for ønsket om involvering og aktiv deltagelse står ønsket og behovet for at komme og få lov til at være til stede i et rum, hvor der ikke stilles krav.

b) Over for ønsket om fleksibilitet står behovet for genkendelighed. Trods alle variationsmuligheder må der være en genkendelig grundstruktur i gudstjenesten over alt i den norske kirke.

c) Over for ønsket om stedbundethed står bevidstheden om, at gudstjenesten hører hjemme i en større sammenhæng: i den nationale norske kirke og i den verdensvide kirke.

Gudstjenestereformen omfatter:

Liturgi for hovedgudstjenesten.

Ny dåbsliturgi (som bl.a. udtrykker en tak for barnet, og ord om, hvorfor vi døber)

Tekstbog med 3 tekstrækker

Liturgisk musik med et væld af variationer

Vejledning

Også den nye salmebog hører med i billedet.

af Niels Grymer

Rapport om Gudstjenesten i Holmlia Kirke

Holmlia kirke ligger i et relativt nyt boligområde, og selve kirken er kun 20 år gammel. Beboerne i området er børnefamilier og indvandrere. Derfor har menigheden og medarbejderne hele tiden været indstillet på at forny Gudstjenesten. Derfor er Gudstjenestereformen meget velkommen i denne kirke. Som præsten sagde: "Nu har vi fået lov til det, vi hele tiden har gjort".

Med den nye Gudstjenestereform er liturgien den samme, men man må gerne variere længden af de forskellige dele af liturgien (harmonikaløsningen).

Ved denne Gudstjeneste var der 2 børn, der skulle døbes. Derfor blev der gjort særlig meget ud af dåben, og bl.a. forkortedes kirkebønnen, og der var kun 3 fællessalmer.

Der var mange i kirke, og der var en god stemning. Man fornemmede, at det var et rart sted at komme, og vi følte os velkomne.

Gudstjenesten startede med en **procession**, hvor alterpynten blev båret ind. Forrest i processionen kørte en stærkt handicappet mand i sin kørestol. Ham var der også plads til og brug for!

Der blev sunget en kort salme. Hellig, hellig, hellig.

Kirkens tema i disse uger er "Fader Vor" og denne søndag var temaet "Helliget vorde dit navn".

Præsten kom med en kort introduktion.

De 2 dåbsfamilier var en norsk familie og en pakistansk indvandrerfamilie. Og dåbsbefalingen blev læst af en fra hver familie på norsk og på urdu. Dåbsfamilierne var et smukt syn, for de pakistanske kvinder var i sari og de norske i nationaldragter.

Inden **dåben** holdt Præsten en kort prædiken, hvor hun talte om skabelsens under og livets gave.

En fra menigheden læste nu **epistelteksten**: Paulus på vejen til Damaskus.

Vi sang en klassisk norsk salme om Ananias hos Paulus.

To små piger sang "Fader Vor"

Herefter fremsagde hele menigheden trosbekendelsen, og der blev sunget en dåbssalme.

Præsten spurgte om barnets navn og derefter noget i retning af "vil I døbe dette barn og opdrage det til et kristent liv i det kristne fællesskab".

Efter dåben fik familien dåbslyset og præsten sagde: Jesus siger " jeg er verdens lys", han vil også være (barnets navn)s lys.

Derefter gik alle på plads og præsten sagde: "lad os stå sammen i Kristus". Fadderne blev bedt om at rejse sig under faddertiltalen.

Prædikenteksten var "Helliget vordet dit navn". Prædikenen handlede om, at Gud gør sit navn helligt ved at bruge os til gode gerninger.

Derefter sang vi en Taize salme. "Bless the Lord, my soul"

Kirkebønnen var mest tavshed, med tre korte "overskrifter" ved præsten.

Der var en lang introduktion til **nadveren**, med bl.a fredshilsen; man hilser på de omkringstående og ønsker dem Guds fred. Bøn og vekselsang var ellers som den danske.

Der var kontinuerlig altergang, og man dyppede brødet i kalken. Der var herefter mulighed for at tænde et lys og knæle ved alteret. Der var 98 til alters og ikke nok lys til alle.

Postludiet var den gamle vækkelsessang " Navnet Jesus blegner aldrig" ledsaget af en trommeslager fra Cameroun. Børnene hoppede til rytmen.

Efter Gudstjenesten havde vi gæster en samtale med personalet.

Menigheden prøver at involvere alle og har gode erfaringer med fredshilsenen.

Sognet er 20 år gammelt, der er 12.000 indbyggere og 6.000 er medlem af kirken. Katolikkerne lejer kirken, der er en pakistansk menighed i kirken.

En gang om måneden er der familiegudstjeneste, og det er ved familiegudstjenester og dåb, at der er kontinuerlig altergang, da det er mindre grænseoverskridende for kirkefremmede.

Ved familiegudstjenesterne er børnene forsangere på en børneversion af "Kyrie", "Gloria" og "Sanctus" på norsk og rytmisk.

Normalt er der **søndagsskole** under prædikenen, men ikke i ferietiden.

Hver tirsdag er der 15 voksne frivillige til **børnearbejde/trosoplæring**. Der er 50-80 børn.

Der er 2 præster ansat. Tirsdag mødes præsten og organisten for at **planlægge gudstjenesten**.

Man arbejder på at få flere med. Til familiegudstjenester involveres konfirmanderne.

Alle temaer for efteråret er allerede planlagt.

Der er et ønske om frivillige **Gudstjenestegrupper**. 5 grupper med 10 i hver, som skal stå for Gudstjenesten, dette er dog kun på planlægningsstadiet.

Hvad er der så tilbage af det "gamle"?

Den gamle "klokkerbøn" er fundet frem som indgangsbøn. Den har ikke været brugt længe. Da der kan være meget uro under en Gudstjeneste, er der ikke så mange ældre tilbage i menigheden, de har problemer med at høre.

Der var et tidligere præstepar med til vores samtale, og Margrethe, tidligere præstefrue, er glad for, at der nu er flere involveret i gudstjenesten, og at der kommer flere til nadver.

Den tidligere præst nævnte, at der også skal være plads til dem, som kun ønsker at tage imod ved en Gudstjeneste. For nogle er det godt bare at kunne komme og tage imod. Dem som har haft travlt hele ugen og trænger til at blive fyldt op, og ældre mennesker, som ikke har så mange kræfter længere.

Det blev også nævnt, at det er trist, at der ikke længere læres salmer i skolen. På denne måde var der jo noget genkendeligt for enhver, der kom i kirke.

Til slut kan jeg nævne, at vi besøgende var meget glade for at være med til Gudstjenesten i Holmlia Kirke. Vi var mange, som var stærkt bevægede over denne fælles glæde over at tilhøre Gud. Man mærkede Helligåndens nærvær.

Helle Pilgaard

Kirkens Hus

Følgende foreninger og råd har hjemsted i Kirkens Hus i Oslo.

- [Presteforeningen](#)
- [Kateketforeningen](#)
- [Diakonforbundet](#)
- [KA](#)
- [Kirkerådet](#)
- [Mellomkirkelig råd](#)
- [Samisk kirkeråd](#)
- [Bispemøtet](#)
- [Ungdommens kirkemøte](#)
- [Den norske kirkes lærenemnd](#)
- [Norske kirkeakademier](#)
- [Kirkens SOS](#)
- [Norges Kristne Råd](#)

At man deler hus og faciliteter er både praktisk og inspirerende. Kort sagt: synergieffekt!

To af turens deltagere beretter her om indtryk fra Kirkens Hus:

Denne særdeles spændende og berigende studietur til Oslo med temaet **Folkekirke i forandring**, bød også på et stærkt møde med Kirkens Hus. Beliggende i byens hjerte – Rådhusgata og Dronningensgata. For nogle af husets kontorer er det med udsigt til det smukke Operahus, der er omkranset af vand.

For os blev dette møde bestemt noget af et "Sound track" for øje og sjæl. Vi skal som lovet, forsøge at beskrive dette indtryk og aftryk som dette hus med de mange kontorer og konferencerum har gjort på os begge.

Udsmykningen – kunstværkernes symbolik, da er det, der først møder øjet, liljer i væggenes glas. Måske er det også billedet på det lille sennepsfrø og liljerne på marken. Liljerne ser ud til at strutte af stolthed over de lange traditioner.

Fra indgang og ind i indgangshallen ser vi et svævende sejl i hvidt stof. Det er spændt op på rammer af stål og med glastaget som himmel som et lysende himmelvæld. Sejlene reflekterer lyset ovenfra og sender det videre mod alle som færdes på gulvplan. Lige ved siden af dette sejl er der en lang vindeltrappe op til de mange etager. (Der findes selvfølgelig også elevatorer.)

I husets kantine er der ophængt store smukke fotografier skabt af flere forskellige kunstnere i genren Street photography. Forestillende sovende, hvilende mennesker (Sleepers) på gaden, baggårde, indsat i træer og næsten som fugle der ligger på grene på livets træ. Dette træ er gengivet i forskellige årstider i New Yorks parker med tanke på ensomme mennesker, der er uden for vort samfund.

På gulvplan og rundt om hjørnet og lidt afsides beliggende finder vi Kapellet i Kirkens Hus. Og er enkel i sin indretning. Bliver ganske overvældet af Altertavlens kraftige røde farve som fremstår rødt akrylglas 210 x 200 cm - i Tryptykon formen med titlen 'Størst av alt' – af kunstneren Laila Kongevold, der præger rummet. Glastavlen virker fysisk næsten voldsom men samtidig flydende og varm og gennemsigtig. Associationer til kærlighed, lidelse, blod, lidenskab, kamp og henviser til den guddommelige natur. Begreber som både betegner almenmenneskelige erfaringer og med central betydning inden for den kristne forkyndelse og gudstjenesten og i tråd med Evangelisk – Luthersk kirkeudsmyknings tradition En tredelt tavle der repræsenterer Treenigheden – Fader, Søn og Helligånd. Kærlighed som forbinder dem og gør dem til 'et. Den ene væg er beklædt med 4 Ikoner. Disse er først kommet til efter at udsmykningskomiteen har færdig gjort sit arbejde. Med troens øjne kan Kapellets udsmykning kun give næring til sjæl og sind. Vi tog os tid til at sidde i stilhed en stund og bede bøn i dette smukke, livgivende husets hjerte.

Denne beskrivelse er også fremkommet med god hjælp fra den lille bog Kunsten i Kirkens Hus som vi fik foræret i receptionen ved husets indgang og ved skiltet Velkommen til Kirkens Hus.

Lillian Eriksen og Aase Lunde

Nogle konklusioner eller spørgsmål, som studieturen rejste hos deltagerne:

I den norske kirke nøjes man ikke med at snakke om og beklage sig over børns og unges fremmedhed over for kirke og gudstjeneste. Man gør noget ved det, systematisk og resolut. Det gør indtryk.

Vi talte i deltagergruppen om, at man i den danske folkekirke burde sætte penge og kræfter af til et trosoplæringsprogram, som kunne hente inspiration i Norge.

Uden smålige hensyn til hævede spareknote kan man spørge:

Vil det ikke være en opgave (på landsplan – eller hvis det ikke kan lade sig gøre så i Aalborg stift) at udarbejde et trosoplæringsprogram og sætte penge af, så stiftets menigheder kan sætte det i værk?

Et andet område, der giver anledning til eftertanke, er gudstjenestereformen:

Her viser nordmændene stort mod til at give gudstjenesten fri – inden for visse rammer. Man erkender, at den hidtidige gudstjenesteform er fremmed for mange, ikke mindst yngre familier, og så gør man noget ved det.

Bør vi ikke have det samme mod i den danske folkekirke?

Et kritisk spørgsmål til nordmændene: Er de for vilde i Norge? Går reformiveren over gevind? Hvad med genkendeligheden, det at man, uanset hvor i landet man kommer i kirke, kan hvile i den faste form.

Bliver gudstjenestelivet for rodet et kludetæppe? "Et kirkemusikalsk virvar"?

på gruppens vegne

Niels Grymer